

Barnets rättigheter

En kartläggning av arbetet i Skaraborg

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Titel: Barnets rättigheter – en kartläggning av arbetet i Skaraborg
Författare: Diana Lugero och Lydia Sundqvist
ISSN: 1403-168X
Rapportnummer: 2023:53
Utgivningsår: 2023
Illustrationer: Annefrid Sjöman

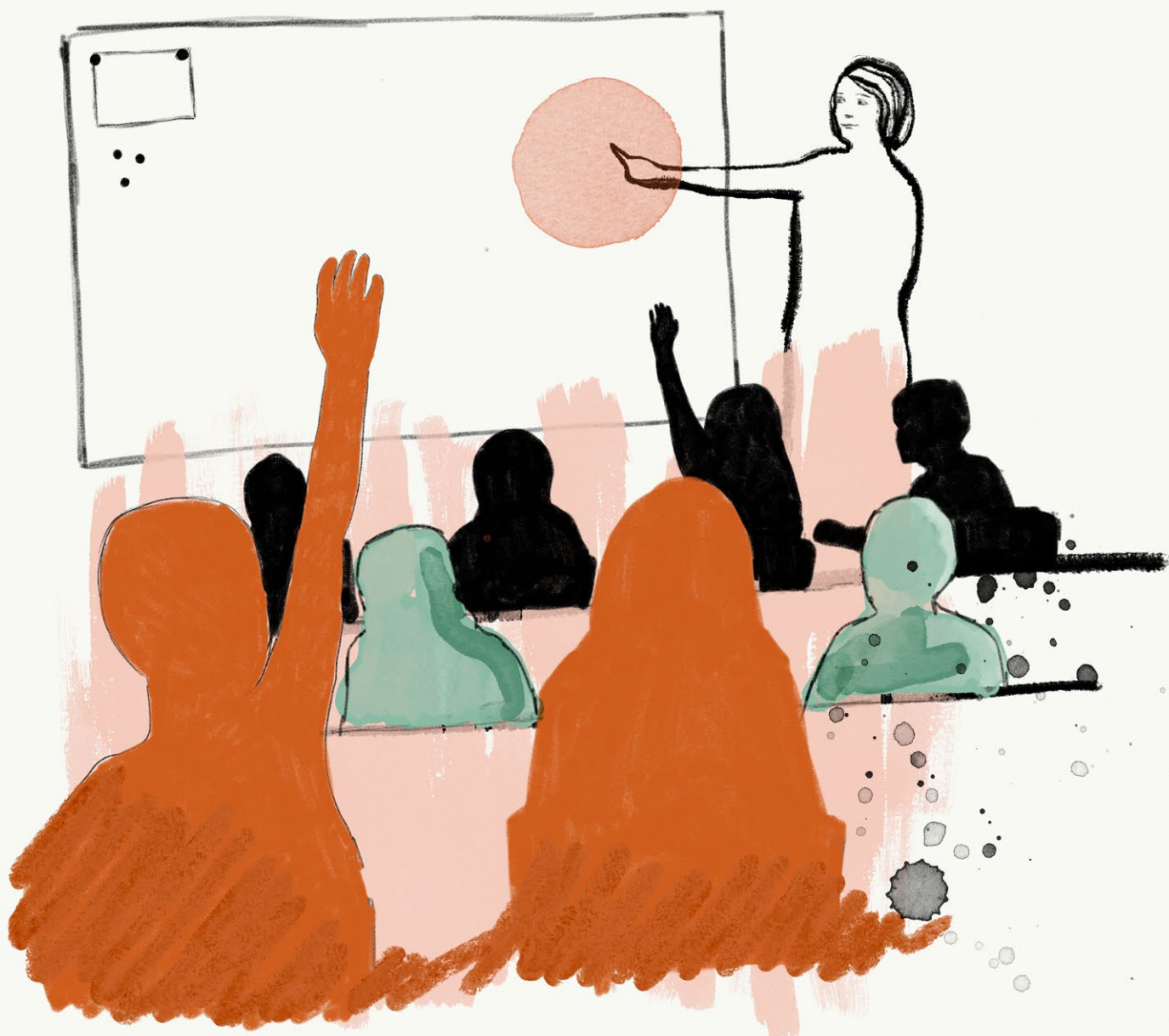
Sammanfattning

Länsstyrelsen har sedan 2020 ett uppdrag att stötta kommuner och regioner i arbetet med att tillämpa barnets rättigheter. Denna kartläggning har tagits fram i samverkan med Skaraborgs kommunalförbund, Västra Götalandsregionen (VGR), Vårdsamverkan Barn och unga samt Skövde och Falköpings kommun. Syftet med kartläggningen är att redovisa kommunernas arbete med barnets rättigheter i Skaraborg och synliggöra de utmaningar och behov som kommunerna upplever i arbetet med barnrättsområdet samt lyfta fram goda exempel i arbetet med delaktighet och inflytande.

Länsstyrelsen har skickat en förfrågan till samtliga 15 kommuner att delta i kartläggningen. Totalt har 13 kommuner tackat ja till att delta.

Kartläggningen är uppdelad i två delar. Den första delen redovisar resultatet från intervjuerna. Resultatet visar bland annat att majoriteten av kommunerna har ett pågående arbete med att implementera barnkonventionen men att man har kommit olika långt. Majoriteten av kommunerna har ett pågående arbete. Kommunerna lyfter bland annat att det finns behov av samverkan samt att styrningen av arbete behöver stärkas. Flera kommuner lyfter även att de behövs kunskapshöjande insatser och stöd i praktiskt arbete i de förvaltningar som inte har kommit lika långt.

Den andra delen av kartläggningen redovisar tre olika exempel från Falköping, Skövde och Tidaholms kommun om hur arbetet med unga kommunutvecklare kan se ut. Kapitlet lyfter även goda exempel kopplat till deras arbete med delaktighet och inflytande.

Innehåll

SAMMANFATTNING	3
1. INLEDNING	5
Syfte.....	5
Tillvägagångssätt	5
ARBETET MED BARNETS RÄTTIGHETER I SKARABORG	7
Barnrättsarbetets organisering	8
Kunskapsläget	8
Metoder för att inhämta kunskap av barns livsvillkor inför beslut i kommunens verksamheter	9
DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE	10
Pågående arbete och särskilda satsningar för barn och ungas inflytande och delaktighet	10
Demokrati.....	11
UTMANINGAR OCH BEHOV AV STÖD	12
Utmaningar	12
Behov av stöd.....	13
Vad visar denna kartläggning?	13
2. EXEMPEL PÅ ARBETE MED UNGAS DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE I SKARABORG	14
Unga kommunutvecklare.....	14
Kollektivtrafiken	15
En uppväxt fri från våld	16
KÄLLFÖRTECKNING	20
BILAGOR	21
Intervjuguide	21

1. Inledning

Barnkonventionen har sedan den 1 januari 2020 varit lag i Sverige. Statliga myndigheter, regioner och kommuner ska säkerställa de rättigheter barnet har enligt konventionen. Länsstyrelsen har sedan 2020 ett uppdrag att stötta kommun och region i arbetet med att tillämpa barnets rättigheter.

Länsstyrelsen har tillsammans med Skaraborgs kommunalförbund, Västra götalandetsregionen (VGR), Vårdsamverkan Barn och unga samt kommunerna Skövde och Falköping bildat en arbetsgrupp för arbetet med barnrätt/barns och ungas delaktighet (Temagrupp barn och unga). Det är Enheten för folkhälsa och social hållbarhet i Skaraborg (VGR) som sammankallar arbetsgruppen.

Arbetsgruppen beslutade under vintern/våren 2022/2023 att genomföra en kartläggning av barnrättsarbetet i delregionen Skaraborg. Tidaholms, Skövdes och Falköpings kommuner har under våren och sommaren 2023 anställt unga kommunutvecklare som genom olika metoder undersökt och tittat närmare på hur kollektivtrafiken kan förbättras samt hur arbetet med en uppväxt fri från våld i Skaraborg kan stärkas. Dessa unga kommunutvecklarens arbete och resultat kommer att presenteras i denna kartläggning som ett exempel på hur kommuner kan arbeta med delaktighet och inflytande med barn och unga.

Syfte

Kartläggningen ska redogöra för:

- kommunernas arbete med barnets rättigheter i Skaraborg
- synliggöra de utmaningar och behov som kommunerna i Skaraborg själva upplever i sitt arbete på barnrättsområdet
- visa på hur arbetet med barns delaktighet och inflytande ser ut i Skaraborg
- lyfta fram exempel på arbetssätt och samverkan kopplat till arbetet med barnrätt.

Tillvägagångssätt

För att kunna genomföra kartläggningen tog arbetsgruppen först fram en intervjuguide. Sedan har arbetsgruppen kontaktat samtliga 15 kommuner i Skaraborg med erbjudandet att delta i kartläggningen. Av 15 kommuner tackade 13 ja. Av dessa 13 kommuner genomförde länsstyrelsen 10 muntliga intervjuer. Essunga, Gullspång och Grästorp kommun inkom med skriftligt svar. Mariestad och Vara hade inte möjlighet att delta i kartläggningen. Intervjuerna genomfördes med strategier i respektive kommun, men även med några verksamhetsutvecklare, en socialsekreterare, och en skolchef. Arbetsgruppen valde att inte göra dokumentstudier i denna kartläggning på grund av behov av en avgränsning. I framtiden kan det vara värdefullt att

genomföra både intervjuer och dokumentstudier för att få en mer komplett helhet av arbetet i kommunen. Intervjuguiden finns i bilaga X.

I den andra delen av kartläggningen presenteras arbetet med delaktighet och inflytande av barn och unga. De unga kommunutvecklarna i Skövde, Falköping och Tidaholm har på olika sätt arbetat med frågorna ”en uppväxt fri från våld” eller ”kollektivtrafiken i Skaraborg”. Resultatet och tillvägagångssättet av ungdomarnas arbete presenteras i avsnitt ”exempel på arbetet med ungas delaktighet och inflytande” sida 14.

Arbetet med barnets rättigheter i Skaraborg

Arbetet med barnets rättigheter i Skaraborg bedrivs på olika sätt. I tabellen nedanför redovisas om kommunen har ett pågående arbete med barnets rättigheter, om det finns styrdokument eller handlingsplan för barnets rättigheter samt om det finns någon ansvarig person eller funktion för arbete med barnets rättigheter. För att kunna förstå svaren nedan är det viktigt att komma ihåg att många kommuner i dag har bredare handlingsplaner som berör social hållbarhet, folkhälsa eller agenda 2023 där barnrätt kan ingå. Många kommuner har även personer anställda som ska arbeta med fler frågor än enbart barnrätt. Det är även viktigt att poängtera att frågorna som ställdes kan tolkas olika av kommunerna men att det är en bra utgångspunkt att utgå ifrån i arbetet internt in den egna kommunen.

Tabell 1. Arbetet med barnets rättigheter

Kommuner	Pågående arbete med barnets rättigheter	Styrdokument eller handlingsplan för barnets rättigheter	Ansvarig person eller funktion för arbetet med barnets rättigheter
Essunga	Ja	Inget svar	Inget svar
Falköping	Ja	Ja	Nej
Grästorp	Nej	Nej	Nej
Gullspång	Inget svar	Vet ej	Nej
Götene	Ja	Nej	Nej
Hjo	Ja	Ja	Nej
Karlsborg	Ja	Ja	Nej
Lidköping	Ja	Ja	Nej
Skara	Ja	Nej	Ja
Skövde	Ja	Ja	Ja
Tibro	Ja	Nej	Ja
Tidaholm	Ja	Ja	Ja
Töreboda	Ja	Ja	Ja

Totalt: 13

Tabell 1 visar att majoriteten av kommunerna svarar att de har pågående arbete med barnets rättigheter. I intervjuerna har det pågående arbetet främst diskuterats ur ett strategiskt och kommunövergripande perspektiv. Även de kommuner som svarar att de inte har ett pågående arbete visar sig ha det vid senare beskrivningar av sin organisation. Det som skiljer kommunerna åt är i vilken utsträckning arbetet bedrivs, hur det organiseras samt i vilka former arbetet görs.

Ungefär hälften av kommunerna svarar att de har någon typ av styrdokument för barnets rättigheter, i sex fall har dokumentet ett renodlat

barnrättsfokus, medan det i ett fall beskrivs som inkluderat i ett mer övergripande dokument för hållbarhet. Fyra kommuner svarar att det inte finns något styrdokument. Fem kommuner svarar att de har en person eller funktion som ansvarar för barnrättsarbetet.

De ansvariga personerna för barnrättsarbetet i kommunen består av folkhälsostrateger, barnrättsstrateger och en barn- och ungdomsstrateg. Av de som anger att de inte har en ansvarig funktion beskriver flera att ansvaret ligger på alla eftersom barnrättsperspektivet ska finnas med överallt. Även de kommuner som har en ansvarig funktion har ett liknande resonemang där den utsedda personen har ett samordningsansvar.

Barnrättsarbetets organisering

Barnrättsarbetets organisering ser olika ut i kommunerna. I några få fall beskriver kommunerna hur arbetet ska gå till i styrdokumentet, i övrigt beskriver ofta styrdokumentet att arbetet ska bedrivas men utan att beskriva hur.

I majoriteten av kommunerna finns inte ett organiserat, strategiskt, och samordnat arbete på kommunövergripande nivå. Det vanligaste är att arbetet är utspritt i olika förvaltningar. Hur arbetet organiseras ser olika ut i olika verksamheter. I några fall finns strategier, processledare, eller nätverk för att stötta och till viss del samordna arbetet inom kommunen, i vissa kommuner saknas en sådan funktion. En kommun beskriver att arbetet pågår i hela organisationen, från ledning och ut i alla förvaltningar. En annan kommun har organiserat sitt arbete för att få till ett strukturerat arbete i hela organisationen genom att bilda en arbetsgrupp med representanter från olika förvaltningar. Arbetsgruppen ska utgöra ett stöd till respektive förvaltning vid utförandet av barnkonsekvensanalyser. Arbetsgruppen ska även årsredovisa arbetet för att möjliggöra uppföljning. Kommunen beskriver dock att det saknas förutsättningar för att arbetet ska fungera som tänkt. Flera kommuner beskriver att vissa förvaltningar, främst skola och socialtjänst, jobbar systematiskt med barnrättsfrågor.

Kunskapsläget

När det kommer till bedömning av kunskapsläget kopplat till barnrättsarbete i kommunerna svarar ungefär hälften av kommunerna att de anställda har en medelgod kunskapsnivå på området. Kommunerna anger att det är vanligt att kunskapen varierar mellan verksamheter och sektorer i organisationen. Inom vissa förvaltningar bedöms kunskapen som god. Framför allt görs denna bedömning för verksamheter som jobbar nära barn och unga såsom socialtjänst och skola. De flesta svarar att det finns potential och/eller behov av att stärka kunskapen inom hela eller inom vissa delar av organisationen. Framför allt gäller det kunskap om hur arbetet kan bedrivas i praktiken. På flera håll upplevs en skillnad mellan en

god teoretisk kunskap om barnkonventionen och en bristande kunskap om hur implementeringen ska gå till.

Metoder för att inhämta kunskap av barns livsvillkor inför beslut i kommunens verksamheter

Det vanligaste sättet att samla in kunskap om barns perspektiv i kommunerna är genom olika typer av enkäter. De distribueras ofta via skolan och exempel på enkäter är LUPP, CAN, och trygghetsenkäter. Att inhämta kunskap från statistik och rapporter är också vanligt. Många kommuner använder sig av olika typer av dialoger, exempelvis medborgardialoger, dialog mellan tjänstepersoner och barn och unga, dialog med elevråd och ungdomsråd. Två kommuner jobbar aktivt med barnkonsekvensanalyser inför beslut. Det kan handla om att analysen alltid ligger med i tjänsteskrivelser.

Delaktighet och inflytande

Tabell 2. Delaktighet och inflytande

Indikatorer	Ja	Nej	Vet ej/inget svar
Kommuner som har styrdokument eller handlingsplan för området delaktighet och inflytande	8	3	2
Kommuner som deltar i ett nationellt nätverk för barnets rättigheter	6	5	2

Totalt: 13

Tabell 2 visar om kommuner har styrdokument eller handlingsplan för området delaktighet och inflytande, samt vilka kommuner som deltar i nationella nätverk för barnets rättigheter. Av de åtta kommuner som svarar ja på om styrdokument finns för området delaktighet och inflytande tillägger de flesta att det ingår i andra styrdokument. En kommun som svarat nej håller på att ta fram ett dokument med främjande insatser för barn och ungas uppväxtvillkor. Av de sex kommuner som svarat att de deltar i ett nationellt nätverk är Töreboda, Falköping, Karlsborg och Grästorp med i SKR:s nätverk för barnets rättigheter, Skövde kommun är med i nationella nätverket för ungas inflytande och Tibro kommun är anmäld till Bris nätverk.

Pågående arbete och särskilda satsningar för barn och ungas inflytande och delaktighet

Tio kommuner svarar att de driver någon särskild satsning för barn och ungas inflytande och delaktighet. Tre svarar att de inte gör det. Bland de särskilda satsningarna finns flera exempel på dialogkoncept där elevrepresentanter träffar politiken. Flera kommuner har också ungdomsråd. Sex kommuner har anställt unga kommunutvecklare. En kommun har ett koncept där utbildad personal håller i samtal med barn och barnen får styra samtalen själva. En annan kommun håller på att starta upp ett nytt koncept där barn från förskoleålder upp till de som studerar på vuxenutbildningar får träffa politiker, även här är tanken att barnen ska få styra samtalen själva utifrån sina erfarenheter och intressen.

Majoriteten av kommunerna beskriver att det inom skolan pågår mycket arbete med delaktighet och inflytande, bland annat genom klass- och elevråd, elevkår, ungdomsråd och matråd. En kommun beskriver att eleverna har varit med och planerat utformandet av en nybyggd skola och skolbibliotek. En annan kommun har en pågående satsning inom skolan i syfte att öka delaktigheten som drivs tillsammans med en forskare. Flera kommuner svarar att arbete bedrivs inom socialtjänst och att det där finns särskilda riktlinjer för barns rätt till att höras. Många kommuner beskriver att den öppna fritidsverksamheten har utvecklat sina arbetsätt till att

numera jobba mer delaktighetsstyrkt, det vill säga utforma verksamheten utifrån vad barn och unga vill ha och vad de vill göra i verksamheten.

Demokrati

Samtliga kommuner har pågående arbete med demokrati men det skiljer sig åt i omfattning och format. Sex kommuner svarar att de driver någon särskild satsning för att öka delaktigheten för särskilda grupper. Fem av dessa har ett tillgänglighetsråd, funktionshindersråd, eller dialogforum för personer med funktionsvariation. Dessa fem kommuner nämner exempelvis att de har dialoger med personer med kognitiva funktionsnedsättningar, dialogforum för personer med funktionsnedsättning eller tillgänglighetsråd där Rädda barnens ungdomsförbund representerar barn och unga.

Ett par kommuner arbetar särskilt med minoritetsfrågor, Skövde kommun har till exempel samråd med unga för nationella minoriteter med fokus på språk, kultur och identitet. Sju kommuner svarar att det inte driver någon särskild satsning för att öka delaktigheten för särskilda grupper.

Utmaningar och behov av stöd

Utmaningar

Kommunerna lyfter olika typer av utmaningar. En vanligt förekommande utmaning är att det inom ett antal kommuner inte finns någon funktion som har ett uttalat ansvar för det övergripande och strategiska barnrättsarbetet. Det kan samtidigt upplevas som sårbart i de kommuner där ansvaret för barnrättsarbetet enbart ligger på en person.

En annan utmaning som kommunerna lyfter är att barnrättsfrågan inte upplevs prioriteras i tillräckligt hög utsträckning i kommunen. Tre kommuner lyfter att det framför allt saknas prioritering på central nivå.

Kunskapsbrist är en annan utmaning som kommunerna lyfter. Framför allt gäller det glappet mellan en god teoretisk kunskap och svårigheter med att omsätta kunskapen i praktiken.

Utöver ovan utmaningar lyfter flera kommuner att verksamheter som jobbar nära barn och unga, till exempel skolan, arbetar mycket med frågorna. Kommunerna lyfter istället en utmaning med att få verksamheter, som inte jobbar i direkt kontakt med barn och unga, att också arbeta med barnrättsfrågor.

Behov av stöd

Kommunerna lyfter flera olika behov. Åtta kommuner ser behov av nätverk eller erfarenhetsutbyte lokalt i delregionen. Syftet med erfarenhetsbyte är att dela med sig av goda exempel eller tips på arbetssätt och metoder kopplat till arbetet med delaktighet och inflytande för barn och ungdomar.

Kommunerna lyfter även behov av exempelvis innovativa metoder, checklistor/lathund samt dokument för styrning. Utöver detta nämner en kommun ett behov av tips på modeller för att bygga upp ett ungdomsråd eller andra former för att arbeta med ungdomsfrågor, exempelvis tips på hur man kan få med ungdomarna i arbetet. Ett förslag som lyfts är att erbjuda en app till unga för att de lättare ska kunna dela med sig av sina åsikter. En kommun lyfter även behov av stöd i att konkretisera vilka verktyg som ska användas för att lättare engagera ungdomar.

En annan kommun lyfter behov av att lyfta frågan till politiken och föra dialog med beslutsfattare. Majoriteten av kommunerna ser behov av stöd i att samla goda exempel samt stöd i att ta fram underlag, mallar, checklistor eller tips på metoder för att skapa delaktighet och inflytande.

En kommun lyfter att de inte saknar något särskilt stöd eftersom förutsättningarna är bra. Kommunen lyfter dock att de önskar att det stöd

som finns i dag fortsätter och är samtidigt öppen för erfarenhetsutbyte med andra kommuner.

Vad visar denna kartläggning?

Denna kartläggning visar att kommunerna i Skaraborg har kommit olika långt när det kommer till implementeringen av barnkonventionen. Majoriteten av kommunerna har ett pågående arbete men flera saknar ett systematiskt arbetssätt med tydlig uppföljning. Flera kommuner uppger att det finns handlingsplaner och strategiska dokument som berör barn och unga. Ett antal kommuner lyfter fram att det pågår ett arbete även om det inte i dag finns något strategiskt dokument.

Kommunerna lyfter att det finns behov av ett forum för samverkan samt stöd i goda exempel och tydliga mallar för hur man kan göra prövningar. Majoriteten lyfter att ledning och styrning samt uppföljningen av barnrättsarbetet behöver stärkas. De förvaltningar som inte kommit så långt i arbetet behöver kunskapshöjande insatser men även stöd i praktiskt arbete.

Resultatet av denna kartläggning lyfter viktiga aspekter och belyser de utmaningar som kommunerna i dag står för. Förhoppningsvis kan resultatet leda till att viktiga åtgärder genomförs och att beslutsfattare och chefer får kännedom om det arbete som i dag genomförs samt de områden som behöver förbättras.

2. Exempel på arbete med ungas delaktighet och inflytande i Skaraborg

I det här kapitlet presenteras tre olika exempel på arbetet med delaktighet och inflytande i kommunen. Skövde, Falköping och Tidaholm är tre kommuner som under en tid arbetat med delaktighet och inflytande genom bland annat unga kommunutvecklare.

Unga kommunutvecklare¹

Drygt hälften av Skaraborgs kommuner har någon gång arbetat med unga kommunutvecklare som ett sätt att öka ungas möjligheter till lokalt inflytande och delaktighet. De flesta av dessa kommuner arbetar fortfarande med unga kommunutvecklare, men ett par har avvecklat arbetet på grund av ändrade förutsättningar eller resurser.

Arbetet med unga kommunutvecklare syftar i första hand till att bidra till ungas påverkansmöjligheter lokalt i kommunen. Flera kommuner har sedan 2018 samverkat i vissa uppdrag på Skaraborgsnivå. Unga kommunutvecklare är ungdomar som anställs med uppdrag om ungas inflytande och delaktighet. De jobbar tillsammans med en tjänsteperson som fungerar som handledare för gruppen. Att det finns en samordnande funktion är viktigt för att hålla ihop arbetet och stötta gruppen.

En del kommuner har unga kommunutvecklare som feriepraktik på sommaren och en del har också eller enbart unga anställda under vår- och höstterminer.

Tidaholm, Skövde och Falköping är kommuner som har unga kommunutvecklare året om och har även samverkat i denna kartläggning.

Unga kommunutvecklare arbetar på uppdrag som formuleras av beslutsfattare, verksamheter eller unga själva. Hur genomförandet och resultaten av uppdragen ska utföras och presenteras är en process som ägs av de unga kommunutvecklarna själva. Ofta är de unga kommunutvecklarna en länk mellan unga och beslutsfattare. De processleder dialoger och arrangerar mötesplatser eller forum för fler unga att påverka. Uppdrag kan också handla om att bereda underlag eller analysera ärenden inför beslut utifrån ett ungdomsperspektiv. Ärenden och uppdrag kan komma från olika delar av organisationen eftersom ungdomspolitikerna också är tvärsektoriell.

I avsnitten nedan, Kollektivtrafiken och En uppväxt fri från våld, redogör unga kommunutvecklare från Tidaholm, Falköping och Skövde för sina

---

¹ Underlag från Skövde kommun, Falköpings kommun och Tidaholms kommun
19 oktober 2023

resultat som de arbetat med i samverkan. Dessa kan ses som exempel på hur uppdrag och resultat kan se ut.

Kollektivtrafiken²

Utifrån att Västra Götalandsregionen har startat processen om ett nytt Trafikförsörjningsprogram har kommunerna i samverkan med Skaraborgs kommunalförbund gett medskick från unga i delregionen om hur ungas mobilitet, utmaningar och möjligheter som kollektivtrafiken medför ser ut.

Unga kommunutvecklare i Falköping och Skövde har tagit fram underlag för att stärka ungdomars röster i Skaraborg om kollektivtrafiken. Sammantaget har de gjort enkäter där drygt 180 unga från olika håll i Skaraborg deltagit. Utöver detta har de gjort ca 20 djupintervjuer med unga med olika förutsättningar – i olika åldrar och boende i landsbygd/tätort.

Unga kommunutvecklarna i Falköping respektive Skövde har kommit fram till liknande resultat där ungas ekonomiska förutsättningar särskilt lyfts, samt att unga inte har jämlik tillgång till fritid då förutsättningarna skiljer sig beroende på var man bor och vilka möjligheter man har att transportera sig på egen hand. En del unga berättar att deras val till gymnasiet måste anpassas utifrån kollektivtrafiknätet.

² Underlag från Skövde kommun, Falköpings kommun och Tidaholms kommun
19 oktober 2023

Resultatet visade att:

- En övervägande majoritet av ungdomarna upplever kollektivtrafiken för dyr.
- Många upplever att skolkortstiderna är för snäva och att de borde gälla längre. Framförallt upplevs det av ungdomar som bor på landsbygden. Det påverkar deras möjligheter till att umgås med vänner och deltagande i fritidsaktiviteter.
- Avståndet för att få ett skolbusskort upplevs för långt och en del reflekterar över om det kan påverka skolnärvaron för vissa elever.
- Ungdomar som bor centralt är överlag nöjda med busstider och linjer, de som bor utanför centralorten är mindre nöjda med långa väntetider innan och efter skolan.
- Många uppger att de är beroende av olika transportmedel så som cykel, skjuts, moped eller epa i kombination med kollektivtrafik.
- Många vill ha gratis busskort på sommaren, framförallt för unga som bor på landsbygden. En ytterligare prioritering skulle kunna vara unga som väljer att göra feriepraktik inom kommunen, då busskostnaden blir väldigt stor i relation till lönen som också kommer i efterhand.
- Det finns en upplevelse av att bussarna är smutsiga och behöver städas oftare. En del upplever också att det förekommer otrevliga busschaufförer samt att vissa kör för fort.
- Wifi bör finnas på bussarna för att kunna köpa biljett på mobilen istället för hos chauffören eftersom det är billigare.
- Kollektivtrafiken lyfts som positiv för att kunna transportera sig om man inte har tillgång till andra färdmedel.

Resultaten har presenterats internt i kommunerna samt till Västra Götalandsregionen och Västtrafik.

En uppväxt fri från våld

I samband med det Skaraborgsgemensamma uppdraget om våld i nära relationer fick unga kommunutvecklare i samtliga kommuner fortbildning kring våld och hur utsatthet i en nära relation kan se ut. Uppdraget handlade om att uppmärksamma våld kopplat till ungas relationer för att göra en kunskapspridning under "En vecka fri från våld". I Falköping skapade unga kommunutvecklare en film och ett kampanjmaterial. I Tidaholm ledde en enkätundersökning till en poddcast och i Skövde genomfördes en enkät- och intervjustudie med syfte att sprida kunskap internt i organisationen.

Tidaholms kommun

Unga kommunutvecklare genomförde en anonym enkät till högstadie- och gymnasieelever. Enkäten var kunskapsbaserad med fokus på våld i familjen samt i ungas egna relationer.

Enkäten syftade till att ta reda på mer om:

- Ungas kännedom om vart de kan vända sig om de eller någon de känner befinner sig i ett destruktivt förhållande eller har det jobbigt hemma.
- Vad unga tycker om hur skolan pratar om våld i nära relationer, samtycke och porr, när detta har tagits upp i skolan och på vilket sätt.
- Hur unga hade velat att vuxna pratar om våld med unga.

Resultatet av enkäten sammanfattades i ett poddavsnitt där teman från enkätsvaren lyftes och blandades med de unga kommunutvecklarnas erfarenheter och reflektioner. Målgruppen för poddavsnittet är särskilt vuxna som arbetar med barn och unga, till exempel i skolan.

Skövde kommun

Utifrån den kunskap unga kommunutvecklarna fick inledningsvis kartlades vilka tjänstepersoner och politiker som var relevanta att intervjua. De påbörjade samtidigt utformningen av en enkät för att undersöka ungdomars upplevelse av trygghet, kunskap om våld och vart de kan vända sig för att få stöd. Totalt svarade 97 ungdomar på enkäten och de genomförde fem intervjuer varav två med politiker och tre med tjänstepersoner. Utifrån underlaget från enkäten, intervjuerna och andra tidigare undersökningar och deras egna erfarenheter sammanställde de en presentation med rekommendationer för ökad trygghet i kommunen.

Resultaten sammanfattas med:

- Mer och tydligare information om vart ungdomar kan vända sig om de själva eller någon de känner blir utsatta för våld.
- Ökad kunskap om vad våld är och hur den kan ta sig i uttryck. Majoriteten av de som svarade på enkäten kopplade våld med fysiska handlingar. Unga kommunutvecklarna använde sig av våldspyramiden och tyckte att fler ungdomar borde få den kunskapen. De fann att elever på skolor sällan pratade eller lärde sig i skolan om våld.
- De flesta kränkningarna skedde på skolor och sociala medier. Det fanns också en upplevelse av att vuxna i allmänhet inte agerade när de såg någon bli utsatt exempelvis verbalt. Deras rekommendation är att prata mer om normer och värderingar på skolan, fritidsgårdar/mötesplatser, föreningar och andra arenor där ungdomar finns. Att öka kompetensen och kunskapen hos personal som arbetar där barn eller ungdomar är (bibliotek, skolpersonal, fritidsgårdar osv) samt temakvällar för föräldrar/vårdnadshavare.

Resultatet av deras arbete har presenterats för ledningsgrupper inom kommunen samt beredningen medborgare och folkhälsa där ordförande och 2:e vice ordförande från nämnderna är representerade. Underlaget och deras rekommendationer har tagits vidare till i det sektorövergripande arbetet med barn och unga.

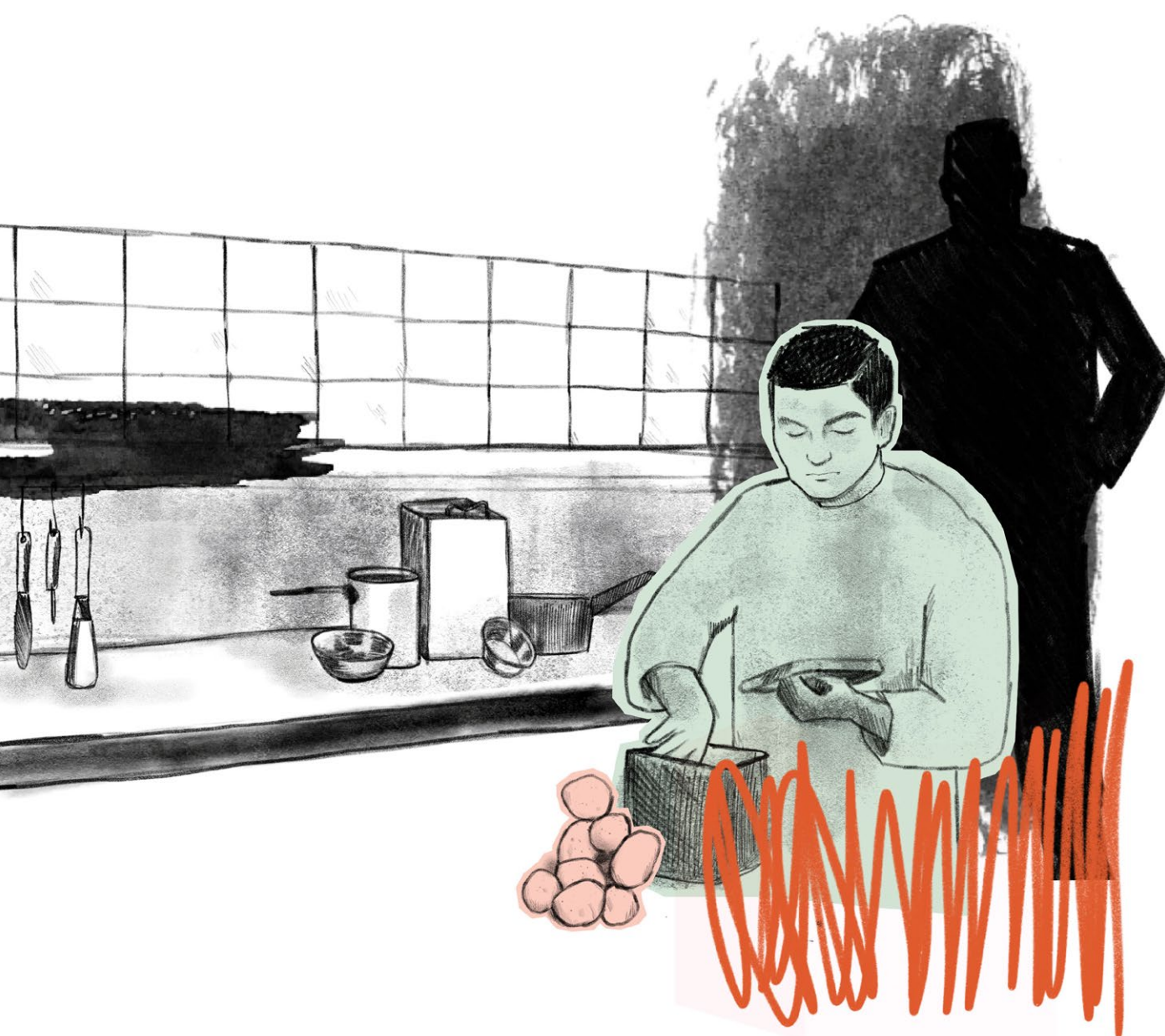
Falköpings kommun

Unga kommunutvecklare i Falköping gjorde en omvärldsspaning och utifrån kunskapsläget om våld i unga partnerrelationer, hur det skiljer sig från vuxna relationer och är vanligare än många tror, valde de att skapa en kampanj som riktar sig till unga. De skapade en film och ett bild- och textmaterial att sprida under *En vecka fri från våld* på sociala medier. Båda dessa material syftar till att öka kunskapen bland unga och vuxna om hur våld i ungas partnerrelationer kan se ut samt var och hur man kan få stöd.

Filmen som de spelade in bygger på forskning och tidigare enkätundersökningar som kompletteras med en fiktiv berättelse. Berättelsen handlar om två ungdomar som är i en relation där den ena partnern själv utsätts för våld av en förälder. Den tar även upp machokulturens påverkan på könsnormer och syn på våld, olika typer av våld och hur man kan agera som kompis när man misstänker att någon är utsatt eller utsätter andra. Filmen avslutas också med att påminna om varningstecken på att relationen är osund samt vart man lokalt kan få stöd och hjälp.

Materialet som skapades till sociala medier handlar om att öka kunskapen om olika typer av våld så som försummelse, psykiskt och fysiskt våld, sexuellt våld, digitalt och materiellt våld.

Källförteckning

Intervjuer

Tidaholm kommun

Götene kommun

Tibro kommun

Töreboda kommun

Falköping kommun

Skara kommun

Karlsborg kommun

Skövde kommun

Lidköping kommun

Hjo kommun

Skriftligt underlag

Essunga kommun

Gullspång kommun

Grästorp kommun

Malin Gustavsson, Tidaholms kommun, Karoline Jernsparv, Falköpings kommun, Jennifer Yanelli Dehlén, Skövde kommun. Skriftligt underlag - Exempel på arbete med ungas delaktighet och inflytande. 2023-10-19

Bilagor

Intervjuguide

Har kommunen ett pågående arbete med barnets rättigheter?

- a. Finns det styrdokument, handlingsplan eller liknande för barnets rättigheter i kommunen?
- b. Finns det någon person/ funktion som ansvarar för frågor om barnets rättigheter/tillämpningen av barnkonventionen i kommunen?
- c. Hur organiseras arbetet med barnets rättigheter/barnkonventionen i kommunen?
- d. Hur bedömer ni att kunskapsläget kring barnrätt är i kommunen?
- e. Hur gör kommunen för att inhämta kunskap om barns livsvillkor i samband med beslut?

Kommunens arbete med barnets rätt till delaktighet och inflytande

- a. Finns det styrdokument, handlingsplan eller liknande för området delaktighet och inflytande?
- b. Driver kommunen någon särskild satsning för att skapa förutsättningar för barns och ungas inflytande och delaktighet?
- c. Pågår arbete med delaktighet och inflytande i skolan, öppna fritidsverksamheten, socialtjänst eller annan verksamhet?

Deltar kommunen i nationella nätverket för barnets rättigheter? Till exempel Sveriges Kommuner och Regioner?

Demokrati och arbete med rätten till politiskt deltagande

- a. Driver kommunen någon särskild satsning för att öka delaktigheten för särskilda grupper? Till exempel medborgarråd eller samtal med barn unga? Nationella minoriteter, nyanlända, personer med funktionsnedsättningar
1. Har verksamheten pågående arbete med demokrati?
  - a. Vilka utmaningar stöter du på i din roll i arbetet med barnets rättigheter?
2. Vilket stöd önskar kommunen i arbetet med barnets rättigheter? Av t.ex Länsstyrelsen, kommunalförbundet, eller någon annan myndighet?

Länsstyrelsen
Västra Götaland

lansstyrelsen.se/vastra-gotaland